

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ

на Росица Драганова

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност професор по Музикознание и музикално изкуство (музикална култура и образование), професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, един, за нуждите на сектор Музика, ИГ Музикална култура и информация със срок 2 месеца от обнародване на обявата в Държавен вестник, бр. 32/16.04.2021 г.

Хабилитационен труд - публикувана монография в съответната научна област

Драганова, Р. Музиката в българското училище в края на XIX и началото на XX век. ИИИЗк–БАН, 2020, 212 с., ISBN: 978-954-8594-00-4

РЕЗЮМЕ: Монографията е посветена на формирането и спецификата на музикалнопедагогическата практика в България след Освобождението. В първа глава са проучени въпросите, свързани с полагането на основите на българското образование непосредствено след 1878 г. Коментирани са особеностите на първите програми по музика, разгледани са музикалнопедагогическите идеи на водещите дейци на музикалното ни образование в края на XIX век – Карел Махан, Георги Байданов и др. Най-съществените приноси са съсредоточени във втора глава. Систематизирани са данни за първите сборници и учебници по музика, издадени след Освобождението. Предложена е хипотеза за личността на А-moll – анонимния автор на едни от най-интересните и въздействащи публицистични текстове за музиката, публикувани по това време. Дискутирани са въпроси за репертоара, както и за ролята на приспивната песен в музикалното възпитание на българското дете. Важни нови моменти се открояват и при анализа на темите и решенията на първите музикални конгреси в трета глава. Интерпретирани са и промените в музикалнопедагогическата практика и репертоара в началото на XX век. В самостоятелен раздел са приложени актуализирани данни за живота и ролята на 32 дейци на българската музика и образование от периода и са посочени основните източници за тях. Приложени са нотни примери, документи и снимки, които илюстрират обсъжданата проблематика. В резултат на всичко това книгата допълва знанието за процесите в музикалното образование, както и – в по-общ план – за динамиката на българска музикална култура в края на XIX и началото на XX век.

Статии и доклади (по години)

1. **Драганова, Р.** Относно представянето на композитора Петко Стайнов в среден курс на общообразователното училище (практика на историко-естетическите интерпретации). – В: «Петко Стайнов в паметта на времето», Фондация „Петко Груев Стайнов“, 2009, с. 320-326, ISBN: 954-92466-1-2

РЕЗЮМЕ: Статията анализира представянето на композитора Петко Стайнов в учебниците за среден курс на общообразователното училище и проблематизира въпроса за историко-естетическите интерпретации на неговото творчество. Кратките „учебнически“ текстове за Стайнов се разглеждат в светлината на някои по-обща проблеми като например изграждане и утвърждаване на представата за идентичност и формиране на системата от ценности, принадлежащи към ядрото на националната ни музикална култура.

2. **Драганова, Р.** Идеите за музицирането, композиторското творчество и изпълнителските практики в контекста на съвременното развитие на музикознанието. – В: «Българско музикознание», ИИИЗК–БАН, 2011, № 2, с. 3-9, ISSN: 0204-823x

РЕЗЮМЕ: Статията третира въпроса за разграничаването на процеса и на продукта на композиторското и изпълнителското творчество, който е сред основните въпроси на музикалната теория и естетика. Въведена е актуална литература и са направени изводи по отношение на: оригинала в музиката като метатекст, който при промяна на параметрите на музикалното преживяване в периода след фиксирането му в партитурата се оказва специфично затворен в себе си; прочита му като конкретен текст от изпълнителя/интерпретатора; възникването на междутекстови връзки при всяко поредно музициране. Тези изводи обогатяват музикологическото знание като фундамент на музикалнообразователния процес на различни нива – от обучението на докторанти до практиката в общото училище.

3. **Драганова, Р.** Добър ден, учителю „дот ком“. (За юбилея на Любомир Кавалджиев). – В: «Български музикален театър. Нови идеи в музикознанието. I част», София, СБК, 2013, с. 70–78, ISSN: 1313-8049

РЕЗЮМЕ: В публикацията са интерпретирани оригиналните модели на историко-художествения процес и други иновативни идеи на Любомир Кавалджиев в полетата на музикалната естетика, философия, култура и теория на музиката, разработвани още от 70-те години на XX век. Подчертава се отвореният характер на диахронното моделиране при Любомир Кавалджиев, при което културите не се разглеждат като изолирани и не взаимодействащи (както това е в анализа на Освалд Шпенглер), а се изяснява механизма за възникването на новата култура чрез процеса на развитие и деструкция (като крайна фаза на развитието) на предишната култура.

4. **Драганова, Р.** Относно представянето на някои от членовете-учредители на Дружеството на българските компонисти “Съвременна музика” (1933 г.) в българско общообразователното училище днес (специфика и практики на историко-естетическите интерпретации). – В: «III Академични пролетни четения 2013“, София, „Марс 09“, 2013, с. 214–223, ISSN:1314-9261

РЕЗЮМЕ: В доклада се анализира как творчеството на авторите от дружеството „Съвременна музика“ е представено (под формата на песенен репертоар, урок, задачи към него и прочие) в актуалната музикалнопедагогическа практика, как и доколко тяхната композиторска дейност и стил са отразени като специфика и какви

историко-естетически интерпретации претърпяват в различни учебници и помагала. Наблюденията са насочени главно към творчеството на членовете-учредители (Панчо Владигеров, Петко Стайнов и др.), доколкото именно техни песенни образци и откъси за слушане са навлезли трайно в общообразователната ни практика.

5. **Драганова, Р.** Приспивната песен като предмет на музикалната терминология. – В: «Българско музикознание», ИИИЗк–БАН, 2013, № 3-4, с. 134-139, ISSN: 0204-823x

РЕЗЮМЕ: Основен обект на изследване в текста са представите за приспивната песен, чието многообразие изисква да се проучат различни аспекти на понятието, да се очертае от отделни късчета панорамата на това терминологично явление в неговата специфика и пълнота. Работата с подобен комплексен феномен предполага въвеждането и обсъждането на разнообразна и разноезична литература, което включва както анализ на справочна и енциклопедична музикална литература, така и обзор на научни и научно-приложни публикации (включително от областта на междупредметните взаимодействия), за да се стигне до обобщаване на натрупания досега терминологичен опит.

6. **Драганова, Р.** Приспивната песен и съвременната музикалнопедагогическа практика в българското училище. – В: «Нови идеи в музикознанието 2012», СБК, 2014, с. 35-42, ISSN:1313-8049

РЕЗЮМЕ: В статията са представени данни за включените в актуалните учебници по музика за общообразователното ни училище приспивни песни. Дискутирани са жанровите особености, функционалността и ролята за музикалнопедагогическата практика на утвърдени образци като “Над люлката” (популярна), “Люлчина песен” от Добри Христов, песента “Мама” от Лазар Николов и др. Коментира се отсъствието на съвременни (приспивни) песни, които да обновят основния песенен фонд на българското дете и да бъдат подходящи за изпълнение в условията на училищното музициране.

7. **Драганова, Р.** Приспивната песен в музикалнокултурното минало. – В: «Българско музикознание», ИИИЗк–БАН, 2015, № 4, с. 21-35, ISSN: 0204-823x

РЕЗЮМЕ: Задача на студията е да представи и проблематизира данни за проявите на приспивната песен, свързани с анализа на различни музикалнокултурни полета. Въведена и дискутирана е разнообразна/разноезична литература за този музикален жанр, отличаващ се с характерната си функционалност, както и за неговата роля в социокултурен план. Направените изводи и съпоставки между фолклорните ни приспивалки (от една страна) и въведените традиционни и популярни примери от европейското минало (от друга), както и между използваните при тяхното научно изследване подходи, допълват по специфичен начин общото знание за приспивната песен, натрупано до момента.

8. **Драганова, Р.** Приспивната песен днес. – В: «Юбилейна научна конференция 20 г. от възстановяването на секция Музиколози (1995-2015)», СБК, 2016, с. 70-76, ISBN:978-954-2963-17-2

РЕЗЮМЕ: Докладът интерпретира състоянието на приспивната песен днес. Подчертава се ролята ѝ за развитието на когнитивните способности и говора на детето под въздействие на специфичните характеристики на жанра – прости тонови контури, повтарящи се ритми, удължени при пеене гласни. Обсъден е съвременният репертоар от люлчени песни, коментира се тенденцията родителите все по-често да пускат на децата си музика преди лягане и по-рядко да им пеят, както и ролята на жанра в живота на съвременните жени и за изграждането на една нова представа за майчинството.

9. **Драганова, Р.** За една тетрадка по "нотно пение" от 1935/36 учебна година. – В: «VII Академични пролетни четения 2017», София, „Марс 09“, 2017, с. 344-352, ISSN:1314-9261

РЕЗЮМЕ: В публикацията се представя една тетрадка по „нотно пение“ от 1935/36 учебна година (принадлежала на ученика в VIII клас Васил Ст. Попов от град Ловеч) и заложеното в нея музикално съдържание. В тетрадката са записани с ноти различни по характер песни и откъси; включени са и кратки планове/записки на уроци за инструменти и по история на музиката. Данните позволяват да се коментира музикалния материал, използван в учебния час, както и музикално-историческото знание, преподавано в българското общообразователно училище по това време. Анализът на учебното съдържание е реализиран в контекста на процесите в обучението по музика у нас, протичащи в края на XIX и през първата половина на XX век.

10. **Драганова, Р.** Приспивни песни от български композитори в училищния репертоар от края на XIX и първата половина на XX век. – В: «Българско музикознание», ИИИЗк, БАН, 2018, № 2, с. 23-40, ISSN: 0204-823x

РЕЗЮМЕ: Студията е посветена на приспивните песни от български композитори, създадени в края на XIX в. и първата половина на XX в. Спецификата на жанра се интерпретира във връзка с протичащите промени в музикалното мислене и създаването на националната композиторска школа. Коментирана е ролята му за развитието на училищния репертоар, обособяващ се окончателно като пласт в следосвобожденската епоха. Приспивната песен се определя като своеобразен инструмент за формиране и разгръщане на музикалните способности на учениците в практиката на българското музикално образование. Обобщени са данни за образци от български автори, публикувани на страниците на повече от 65 учебника и свързани сборници, разпределени в три групи по периоди (до края на XIX в., до 30-те години на XX в., до средата на XX в.). Представени са някои от най-популярните и днес български приспивни песни.

11. **Драганова, Р.** Приспивната песен - традиционни и популярни примери от европейското минало (опит за съпоставка на етнологичните особености). – В:

«Изкуствоведски четения 2018. Изкуството в Европа: Модели и идентичности»/
«Art Readings 2018. Art in Europe: Models and Identities», ИИИЗк–БАН, 2019, с. 523-533, ISSN:1313-2342

РЕЗЮМЕ: Приспивната песен се определя в литературата главно във връзка със специфичната ѝ функционалност (успокояване и въвеждане в съня на малкото дете), като се подчертава и нейната универсалност, изразена в разпространението ѝ като част/ жанр от песенността на различни народи. На тази база в статията е направен опит за съпоставка на етнологичните особености на българските приспивалки и на други традиционни и популярни примери от европейското минало (края на XIX в. – първата половина на XX в.).

12. **Драганова, Р.** Основни музикалнообразователни възгледи в България в края на XIX и началото на XX век. – В: «Сборник с доклади от международна научна конференция „Педагогическото образование – традиции и съвременност 2019“», Велико Търново, Ай анд Би, 2020, с. 453-457, ISSN:2534-9317

РЕЗЮМЕ: В доклада са интерпретирани важни документи за състоянието на музикалнообразователната практика в България в края на XIX и началото на XX век – статията на Карел Махан „Музиката в средните ни училища“ от 1897 г., реферата на Георги Байданов „Мнение по начина на преподаване пението в основното ни училище“ от 1901 г. и др. Възгледите на тези водещи представители на българското музикално образование са коментирани и във връзка с въпроса за наименованието на учебната дисциплина музика по това време.

13. **Драганова, Р.** Привременният устав от 29 август 1878 г. и моделът на музикално образование в българското училище. – В: «Изкуствоведски четения 2019. Модул Ново изкуство: Мотиви – модели – ескизи», ИИИЗк–БАН, 2020, с. 337-344, ISBN:978-954-8594-95-0, ISSN:1313-2342

РЕЗЮМЕ: Привременният устав е първият програмен документ за развитието на българското училище след Освобождението. Коментиран е във връзка с историята на музикалното ни образование, за съжаление неточно. Първо, този официален документ от 1878 г. постановява изучаването на „църковно пеене“, а не, както досега е съобщавано, на учебния предмет „пеене“. Второ, в него не се споменава, нито утвърждава методът на „нотното пеене“; всъщност този термин се среща само в придружаващите го учебни програми, изработени от Марин Дринов. Анализът на оригиналния текст на Привременния устав, реализиран в публикацията, допринася за преосмислянето на модела на музикално образование в българското училище като основен „стрийм“ в културата след Освобождението.